

Ministerie van Defensie

Rol van Defensie (NL) bij crisisbeheersing en de bescherming van vitale processen

Ministerie van Defensie

Marcel van Eck

Programmadirecteur Nationale Veiligheid Defensie

20 april 2023

Inhoud

1. Introductie
2. Veiligheid binnen het Koninkrijk
  - Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden
  - Programma Versterking Crisisbeheersing
  - Herijking Nood- en Crisiswetgeving
3. Bescherming van vitale infrastructuur en vitale processen
  - Programma Versterkte Aanpak Vitaal
4. De taken en rollen van de NL krijgsmacht
  - Militaire en civiel-militaire taakuitoefening
  - Van 'first responder' t/m 'last line of defence'
  - Landelijk Crisis Plan Defensie
5. Weerbaarheid/resilience

Veiligheid

- Zonder veiligheid wordt alles bedreigd en ontwricht wat wij belangrijk vinden en wat belangrijk is voor onze toekomst. Veiligheid is daarmee een voorwaarde voor een samenleving waarin mensen in vrijheid en vertrouwen vorm kunnen geven aan hun leven en aan hun relaties met elkaar (NL minister-president Mark Rutte).
- Veiligheid is een kerntaak van de overheid; de overheid kan (absolute) veiligheid niet garanderen
- Risico's kunnen worden beheerst, maar niet uitgesloten
- Burgers dienen alert en voorbereid te zijn om samen een veilige en weerbare samenleving te maken
- Naar een 'whole of government' en een 'whole of society' benadering

Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden

Zes veiligheidsbelangen:

1. Territoriale veiligheid (territoriale/bondgenootschappelijke verdediging, onafhankelijkheid Koninkrijk)
2. Fysieke veiligheid (functioneren van de mens in zijn omgeving)
3. Economische veiligheid (effectieve en efficiënte economie)
4. Ecologische veiligheid (ongestoorde natuurlijke leefomgeving)
5. Sociale en politieke stabiliteit (ongestoord voortbestaan maatschappelijk klimaat, democratische waarden)
6. Internationale rechtsorde en stabiliteit (internationale vrede en veiligheid)

Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden

Zeven doorsnijdende thema's:

1. Geopolitieke uitdagingen en militaire dreigingen
2. Hybride dreigingen
3. Klimaatverandering
4. Maatschappelijke spanningen, dalend vertrouwen, desinformatie en radicale onderstromen
5. Druk op de democratische rechtsorde
6. Toegenomen risicovolle afhankelijkheden en gevolgen voor de vitale infrastructuur en economie
7. Technologische ontwikkelingen en digitalisering van systemen

Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden

Actielijn 1: Investeren in internationale partnerschappen en versterking van de krijgsmacht:

- Koninkrijk en EU in staat eigen grondgebied te verdedigen en gezamenlijke veiligheidsbelangen te verdedigen en te versterken (NAVO hoeksteen collectieve verdediging)
- Meer gezamenlijk oefenen verhoogt gereedheid en inzetbaarheid
- Verbeteren van de wendbaarheid van de krijgsmacht
- Investeren in zelfredzaamheid, het militair-industrieel voortzettingsvermogen en verbetering positie defensie-industrie
- Intensiveren civiel-militaire samenwerking
- Fair share bijdrage aan internationale rechtsorde

Programma Versterking Crisisbeheersing

- Versterking Crisisbeheersing o.a.
  - Regie over crisisbeheersing en democratische borging
  - Landelijke doelstellingen in een meerjarige landelijke agenda
  - Versterken grensoverschrijdende samenwerking
  - Rol van Defensie als structurele veiligheidspartner
- Crisisbeheersing als cyclisch proces o.a.
  - Wettelijke borging
  - Knooppunt Coördinatie Rijk-Regio (informatievoorziening)
- Brandweertzorg, GHOR, bevolkingszorg en crisiscommunicatie
- Kennisontwikkeling, Opleiden/Trainen/Oefenen en kwaliteitszorg
- Modernisering staatsnoodrecht en crisisrecht, Versterkte Aanpak Vitaal

Herziening Nood- en crisiswetgeving

Generiek:

- Staatsnoodrecht verouderd en te versnipperd
- Noodrecht en crisisrecht sluiten niet goed op elkaar aan (noodbevoegdheden nu verdeeld over meer dan 100 wetten)

Defensie:

- Zorg dat Defensie kan beschikken over een up-to-date juridisch instrumentarium om haar taken en verantwoordelijkheden zo lang mogelijk zowel in vreedestijd, als in oorlogstijd te kunnen uitoefenen
- Specifiek kijken naar nieuwe(re) dreigingen als cyber en hybrid

Bescherming van vitale infrastructuur en vitale processen

Programma Versterkte Aanpak Vitaal

Generiek:

- Implementatie CER en NIS2 EU richtlijnen
- Uitbreiden vitaal-stelsel met vastlegging rechten en plichten
- Verhogen weerbaarheid vitale processen

Defensie:

- Defensie is vitaal, maar uitgezonderd van EU richtlijnen; Defensie wil wel zoveel mogelijk conform handelen
- Defensie kan civiele vitale processen ondersteunen, maar heeft zelf ook civiele ondersteuning nodig voor uitoefening militaire taken
- Defensie onderzoekt mate van afhankelijkheid en voorraadvorming

De taken van de NL krijgsmacht

- Grondwet: *'T.b.v. de verdediging en ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk, alsmede t.b.v. de handhaving en bevordering van de internationale rechtsorde, is er een krijgsmacht'*.
- Volgens het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden heeft de krijgsmacht tot taak: *'de handhaving van de onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk'*.
- Conform Politiewet en Wet Veiligheidsregio's: krijgsmacht levert militaire bijstand *aan de civiele autoriteiten bij de handhaving van de openbare orde, de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, de bestrijding van rampen en incidenten en de beheersing van crises.*

De taken van de NL krijgsmacht

Militaire taken:

- *Verdediging en bescherming (territoriale integriteit) van het Koninkrijk en het bondgenootschap*
- *Handhaving en bevordering internationale rechtsorde*
- *Militaire politietaak Koninklijke Marechaussee*
- *Inlichtingentaak MIVD*

Civiel-militaire taken

- *Bescherming van de andere (vitale/nationale) belangen waaronder bijstand aan civiele autoriteiten*

De rollen van de NL krijgsmacht

- *Zwaardmacht (gewapend optreden)*
- *First responder (beveiliging luchtruim, explosievenruiming, CBRN verkenning etc.)*
- *Safeguard (bijv. Host Nation Support, bijstandverlening, voortzettingsvermogen etc.)*
- *Last line of defence (buitengewone (oorlogs)omstandigheden)*

Landelijke Crisis Plannen (LCP'n)

- Op terrein nationale veiligheid/nationale crisisbeheersing in Nederland veel Landelijke Crisisplannen, bijv. Olie, Gas, Elektriciteit, Digitaal, Overstromingen, Infectieziekten, Luchtvaartongevallen, Terrorisme en extreem geweld
- Op terrein militaire dreigingen/inzet krijgsmacht tot nu toe geen LCP
- Wel defensieparagrafen in alle bestaande LCP'n

Landelijk Crisis Plan (LCP) Defensie

- Noch risico's en dreigingen waartegen de krijgsmacht wordt ingezet, noch de civiel-militaire samenwerking bij (vrees voor het ontstaan van) crises zijn tot op heden samenhangend in een crisisplan beschreven.
- De schaarste aan militaire capaciteiten noodzaakt tot integraal inzicht van de (on)mogelijkheden m.b.t. de (gelijktijdige) inzet van de krijgsmacht binnen het Koninkrijk ten behoeve van de militaire taakuitoefening en de civiel-militaire taakuitoefening (wederkerigheid).
- Politiek, bestuurlijk, operationeel en publiek-privaat moet inzicht bestaan in de rol, de mogelijkheid van inzet en de wijze van optreden van de NL krijgsmacht bij crises binnen het Koninkrijk binnen de civiel-militaire context, zowel onder normale- als in buitengewone omstandigheden.

Weerbaarheid/resilience

Het vermogen om te kunnen voorbereiden, anticiperen, reageren en aanpassen op toenemende veranderingen en verstoringen in de omgeving met als doel te overleven, succesvol te worden of te blijven en continuïteit te garanderen.

'It is not the strongest species that survive, nor the most intelligent, but the ones most responsive to change'.

Weerbaarheid/resilience

Nederlands beleid:

- NL beschikt over een weerbare en veerkrachtige samenleving waarin de overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers effectief inzetten op eigen zelfredzaamheid.
- NL heeft een adaptief en samenhangend risico- en crisisbeheersingsbeleid toegesneden op de huidige en toekomstige dreigingen.
- NL beschikt over een breed gedragen, samenhangend en actueel crisisbeheersingsstelsel op lokaal, regionaal en (inter)nationaal niveau.
- NL beschikt over een robuust netwerk van structureel samenwerkende veiligheidspartners (publiek en privaat).
- NL beschikt over overheden, hulpdiensten en andere veiligheidspartners die kwalitatief en kwantitatief op hun taakuitvoering zijn voorbereid.

Resilience Defensie

- Inzetten van bijzondere kennis en kunde
- Realiseren van voortzettingsvermogen
- Fungeren als één van de 'first responders' tot en met 'de 'last line of defence'.

→ Waarborgen integriteit van het Koninkrijk en de bondgenoten